

Recensie

Wees blij dat je ze nog hebt

Yvonne Kroonenberg

Atlas Contact, Amsterdam, 2014

ISBN: 978 90 450 2619 0

De Nederlandse psychologe Yvonne Kroonenberg liet zich zo'n vijftientig jaar geleden al opvallen door haar publicaties met intrigerende titels zoals *Alles went behalve een vent* (1989) en *Kan ik hem nog ruilen?* (1991). Het waren bundels humoristische observaties over de verhouding tussen mannen en vrouwen in de samenleving. In haar nieuwste boek gaat het om rake observaties over de veroudering van de samenleving en dan vooral over de mantelzorg die de oudste generatie ontvangt van hun kinderen of andere naasten. Feilloos zoomt Kroonenberg in op de vele ongemakkelijke en minder prettige gevoelens die komen kijken bij het geven of ontvangen van mantelzorg, zoals het verlies van autonomie en privacy. Maar ook het lastige dat verre vakanties voor mantelzorgers complex worden, het sluipende gevaar op 'compassiemoehed' of het ontdekken van geheime of minder fraaie kantjes van het leven of minder fraai gedrag van je ouders: "Wanneer mensen oud worden, veranderen ze. Eigenschappen die tevoren niet zo opvielen, treden op de voorgrond. Dat zijn meestal niet de leukste persoonlijkheidskenmerken. (p. 30).

Kroonenberg heeft met veel mensen gesproken en weeft de verhalen mooi aan elkaar. Personen komen telkens slechts kort in beeld, maar de thema's zijn des te duidelijker. Zoals de ruzies tussen verschillende mantelzorgers over de hoeveelheid mantelzorg die (niet) gegeven wordt, de manier waarop een echtscheiding grote gaten slaagt in het veiligheidsnet dat mantelzorg vormt, de angst om van zelfstandig thuis met mantelzorg over te stappen naar residentiële zorg, het omgaan met etnische diversiteit van bewoners en verzorgend personeel in verpleeghuizen, de soms gespannen relaties tussen mantelzorgers en professionele verzorgers, de bureaucratie in en verkokering tussen zorgorganisaties.

Het boek kent een langzame evolutie. Waar in het begin nog de kleine lasten van de mantelzorg domineren gaat dit over naar de wel heel erg besparende overheid om uiteindelijk bij de residentiële ouderenzorg en het al dan niet zelfgekozen levenseinde terecht te komen.

In Vlaanderen verwacht het beleid veel van mantelzorg in een ontwikkeling naar meer vermaatschappelijking van onze zorg. In Nederland gaat het beleid verder en wordt er op residentiële zorg maar ook op huishoudelijke hulp stevig bezuinigd. De toegangspoort tot het verpleeghuis wordt er erg klein: "We moeten bijkans dood neervallen om verlost te worden van de zelfredzaamheid." (p. 11). Meer mantelzorg wordt zo geen keuze meer, maar een noodzakelijke redding uit verloedering.

Dat kan nog spannend worden, want veel mantelzorg komt van mensen die op een leeftijd zijn dat ze ook druk zijn met de eigen loopbaan en het opgroeien van hun eigen kinderen. Het is voor hen als het ware spitsuur van het leven. Het Sociaal en Cultureel Planbureau wist een aantal jaren geleden wel te melden dat de gemiddelde leeftijd van mantelzorgers stijgt, alleen al omdat de gemiddelde leeftijd van wie mantelzorg nodig heeft nog steeds stijgt. Wellicht ontstaat een situatie waarin je eerste voor je kinderen zorgt, en aansluitend voor je ouders. Ook nog een beetje eigen leven uitbouwen wordt een uitdaging!

Wees blij dat je ze nog hebt

Dementie komt in het boek regelmatig naar voor, maar het is niet een thema waar specifiek op ingezoomd wordt. Dat maakt de vele details in het boek echter ruimer herkenbaar. Alleen het grote beeld, dat van de toch wel ondermaatse ouderenzorg in Nederland, is vanuit Vlaams perspectief minder herkenbaar. Gelukkig maar.

Het boek is vlot leesbaar en ondanks het thema, net als de vorige boeken van Kroonenberg, dikwijls humoristisch verwoord. Prima zomerlektuur dus!

Opgetekend door Jan Steyaert, PhD
wetenschappelijk medewerker
Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw
jan.steyaert@dementie.be

